

Uppföljning av Skånes miljöhandlingsprogram

Företagens åtgärder inom klimat- och
energiområdet

Miljö

Frida Axelsson
2011

Titel: Uppföljning av Skånes miljöhandlingsprogram –
Företagens åtgärdsarbete inom klimat- och
energiområdet

Utgiven av: Länsstyrelsen i Skåne Län

Författare: Frida Axelsson, Tommy Persson

Beställningsadress: Länsstyrelsen i Skåne Län
Miljöavdelningen
205 15 MALMÖ
Tfn: 040-25 20 00
skane@lansstyrelsen.se

Copyright: Länsstyrelsen i Skåne län. Innehållet får citeras eller
refereras med uppgivande av källa.

Upplaga: Endast digitalt. Rapporten kan laddas ner på
www.lansstyrelsen.se/skane

ISBN/ISSN: 978-91-86533-33-5

Länsstyrelserapport: 2011:3

Årtal: 2011

Omslagsbild: SXC.hu

Nyckelord: Miljömål, miljöhandlingsprogram, åtgärder, företag,
klimat, energi

Förord

De skånska utsläppen av växthusgaser har minskat kraftigt sedan år 1990 enligt uppgifter från Svenska MiljöEmissionsData, SMED. Minskningen har skett parallellt med en stor befolkningsökning och en kraftig ekonomisk tillväxt. Trots den positiva utvecklingen krävs fortsatt arbete för att nå de ambitiösa klimatmålen för Skåne och det nationella målet om en begränsad klimatpåverkan.

Företagen har en viktig roll om vi ska lyckas med att nå klimatmålen. Genom energieffektivisering, övergång till förnybar energi och miljöanpassning av transporter och inköp bidrar företagen till minskad klimatpåverkan från verksamheten. En hög medvetenhet hos företagen om klimat- och energifrågor skapar också förutsättningar för utveckling av nya klimatsmarta tjänster och produkter som kan stärka det skånska näringslivet.

I denna rapport redovisas en uppföljning av företagens klimat- och energiåtgärder i Skånes miljöhandlingsprogram. Rapporten ger en övergripande bild av i vilken utsträckning de större företagen i Skåne genomför dessa åtgärder.

Vi vill rikta ett stort tack till de företag som har medverkat i undersökningen.

Malmö i januari 2011

Ola Gustafsson
Chef Miljö- och vattenstrategiska enheten

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning	5
Inledning	6
Skånes miljömål och miljöhandlingsprogram.....	6
Skåne som pilotlän för grön utveckling	7
Uppföljning av Skånes miljömål och miljöhandlingsprogram	7
Näringslivets roll i miljömålsarbetet.....	8
Uppföljning av företagens åtgärder inom klimat- och energiområdet	10
Uppföljningens genomförande och avgränsningar	10
Bortfallsanalys	11
Resultat	13
Uppföljning av åtgärder.....	14
Företagens klimatmål.....	21
Slutsatser och diskussion	23
Referenser	25
Internetkällor	25
Bilaga 1. Lista över företag som har medverkat i uppföljningen	27

Sammanfattning

Skånes miljömål och miljöhandlingsprogram fastställdes av Länsstyrelsen i Skåne län i november 2003 och anger regionala mål och åtgärder för att nå Sveriges miljökvalitetsmål. En aktualisering av mål och åtgärder i programmet genomfördes under år 2007 och år 2008. Under år 2009 antogs ytterliggare åtgärder för miljökvalitetsmålet *Ett rikt växt – och djurliv*, samt nya regional klimatmål för Skåne för att uppnå miljökvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan*.

Miljöhandlingsprogrammet innehåller idag drygt 300 åtgärder fördelade på en mängd olika aktörer. Näringslivet har en viktig roll för att de mål som satts upp ska kunna nås och har pekats ut som viktig aktör för flera av åtgärderna i miljöhandlingsprogrammet. Ett viktigt område där näringslivet kan bidra till åtgärdsarbetet är inom klimat- och energiområdet.

Länsstyrelsen har det regionala ansvaret för att driva på, samordna och följa upp miljömålsarbetet i länet. Denna uppföljning syftar till att kartlägga i vilken utsträckning företagen i Skåne arbetar med de åtgärder inom klimat- och energiområdet som anges i miljöhandlingsprogrammet.

Uppföljningen som redovisas i denna rapport riktade sig till företag i Skåne län med över 100 anställda, vilket gav en bruttolista på drygt 300 företag. 80 företag valdes sedan ut från den framtagna listan för att ingå i uppföljningen. De enda avgränsningarna för urvalet var att hela eller delar av företagets verksamhet var koncentrerad till Skåne. Uppföljningen genomfördes med hjälp av en webbenkät som skickades ut med e-post till respektive företag. Svarefrekvensen för uppföljningen var 44 % (35 av 80 företag). Uppföljningen omfattade sex åtgärder för miljökvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan* och *God bebyggd miljö* i Skånes miljöhandlingsprogram. Ingen av åtgärderna klassades som helt genomförd hos samtliga företag som ingick i uppföljningen.

Enligt miljöhandlingsprogrammet ska de flesta åtgärderna vara genomförda till år 2010. Resultatet från den här och tidigare åtgärdsuppföljningar visar att det inte är sannolikt att någon åtgärd kommer att vara helt genomförd hos samtliga berörda aktörer till detta årtal. Däremot kan man konstatera att många av åtgärderna är påbörjade eller pågå kontinuerligt hos många aktörer.

Det pågår för närvarande en hel del arbete inom klimat- och energiområdet inom näringslivet i Skåne, men takten måste öka och alla företag bidra i det gemensamma arbetet att skapa ett energieffektivt och fossilbränslefritt Skåne med *Begränsad klimatpåverkan*.

Inledning

Riksdagen beslutade år 1999 om 15 miljö kvalitetsmål för Sverige. Målen beskriver tillståndet i vår miljö när vi har en ekologisk hållbar utveckling. Miljö kvalitetsmålen ska vara uppfyllda inom en generation vilket innebär till år 2020 förutom målet *Begränsad klimatpåverkan* som ska vara uppnått till år 2050. År 2005 kompletterades miljö kvalitetsmålen med ett sextonde mål om ett rikt växt- och djurliv. Miljö kvalitetsmålen har konkretiserats med drygt 70 nationella delmål.

Miljö målssystemet är på väg att förändras i enlighet med regeringens proposition Svenska miljö mål – för ett effektivare miljö arbete¹. Miljö kvalitetsmål kommer att finnas kvar med tydligare preciseringar av vad målet innebär. Delmålen kommer efterhand att ersättas av etappmål som ska ange steg på vägen till miljö kvalitetsmålen. Etappmålen ska antas av regeringen. Alla som verkar och bor i Sverige har ett ansvar för att hjälpa till att uppnå våra gemensamma miljö mål och skapa ett hållbart samhälle.

Länsstyrelserna har det regionala ansvaret för alla miljö kvalitetsmål utom *Levande skogar*, där Skogsstyrelsen är ansvarig. Länsstyrelserna ska samordna det regionala arbetet med miljö målen och regionalisera de nationella målen, svara för regional uppföljning och verka för att målen nås i länet.

Skånes miljö mål och miljö handlingsprogram

De skånska miljö målen med tillhörande handlingsprogram med åtgärder fastställdes av Länsstyrelsen i Skåne län i november 2003. Programmet togs fram i bred delaktighet med olika aktörer i länet som kommuner, statliga myndigheter, näringsliv och intresseorganisationer. Åtgärderna för att uppnå de skånska målen fördelades på ovanstående aktörer med en uppmaning till gemensamt ansvar för genomförandet.

En mindre revidering av de skånska miljö målen gjordes under år 2007 som en anpassning till förändringar på nationell nivå med bland annat ett helt nytt miljö kvalitetsmål; *Ett rikt växt- och djurliv*. Under år 2008 fortsatte processen med en aktualisering av åtgärderna i Skånes miljö handlingsprogram. Syftet var att stryka åtgärder som var utförda eller av olika anledningar var inaktuella, formulera om otydliga åtgärder samt i mindre omfattning formulera nya åtgärder om så var nödvändigt. Under år 2009 antogs ytterligare åtgärder för miljö kvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv*, samt nya regional delmål för miljö kvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan*.

---

¹ Regeringens proposition 2009/10:155

Många av åtgärderna ska enligt miljöhandlingsprogrammet vara slutförda till år 2010, vilket enligt tidigare uppföljningar inte ser ut att vara möjligt. En större revidering av åtgärdsprogrammet planeras under år 2011 och början på år 2012.

Skåne som pilotlän för grön utveckling

I augusti år 2010 blev Skåne län utsett till pilotlän för grön utveckling, vilket innebär att Länsstyrelsen ska ”*stärka och utveckla det regionala arbetet för minskad klimatpåverkan och energiomställning och därigenom omställningen till en grön utveckling*”². Klimat- och energifrågor har varit högt prioriterade i Länsstyrelsens arbete de senaste åren och kommer även att fortsätta att vara det med pilotlänsuppdraget som sätter riktlinjerna för arbetet. Under år 2007 och år 2008 arbetade Länsstyrelsen med framtagande av en Klimat- och energistrategi för Skåne som lämnades över till regeringen den 31 oktober 2008.³ Klimat- och energistrategin beskriver förutsättningarna i Skåne för en omställning av energisystemet och minskade klimatutsläpp, och pekar ut viktiga åtgärdsområden för arbetet fram till 2020. Näringslivets arbete är en viktig del av genomförandet av Klimat- och energistrategin och att nå de skånska klimatmålen. Genom att få en övergripande bild av hur näringslivet arbetar med olika klimat- och energiåtgärder kan man få en uppfattning om utveckling i länet inom detta område.

Uppföljning av Skånes miljömål och miljöhandlingsprogram

Länsstyrelsen i Skåne län följer årligen upp de skånska miljömålen och rapporterar utvecklingen till Naturvårdsverket. Naturvårdsverket har från och med år 2010 har det nationella ansvaret att följa upp miljömålsarbetet i Sverige och rapportera utvecklingen till regeringen. Resultatet redovisas på den nationella Miljömålportalen, www.miljomal.se. Uppföljningen för Skåne län presenteras också i rapportserien ”Miljötilståndet i Skåne” och vid en årlig regional miljömålskonferens.

För uppföljning av åtgärderna i miljöhandlingsprogrammet ser uppföljningssystemet ut på ett annat sätt. En gemensam metod för uppföljning av åtgärder har tagits fram i ett samarbete mellan sju länsstyrelser.⁴ Uppföljning av de åtgärder som Länsstyrelsen är ansvarig för i miljöhandlingsprogrammet görs en gång varje tertiäl som en del i myndighetens verksamhetsuppföljning. De externa uppföljningarna som riktar sig till aktörer utanför Länsstyrelsens egen

---

² Miljödepartementet, Miljöministern, 2010-08-26, Regeringsbeslut

³ Länsstyrelsen 2009, *Uppföljning av Skånes miljöhandlingsprogram – Kommunernas åtgärder inom klimat- och energiområdet*, s 11; Länsstyrelsen 2008, *Klimat- och energistrategi i för Skåne – hur minskar vi utsläppen av växthusgaser*, s 5.

⁴ Länsstyrelsen 2010, *Metod för uppföljning av åtgärder i det regionala miljömålsarbetet*, s 5.

organisation görs inte lika regelbundet och med större mellanrum. År 2005 genomfördes en uppföljning av ett antal prioriterade åtgärder hos olika berörda aktörer. Åtgärderna berörde flera av miljökvalitetsmålen.⁵ Hösten 2008 genomfördes en uppföljning av kommunernas åtgärdsarbete inom klimat- och energiområdet⁶, och år 2010 genomfördes ytterligare en uppföljning riktad mot kommunerna, denna gång angående åtgärdsarbetet inom området för biologisk mångfald⁷.

Skånes miljöhandlingsprogram innehåller drygt 300 åtgärder fördelade på omkring 100 olika aktörer. För ungefär hälften av åtgärderna ligger ansvaret för genomförandet på andra aktörer än Länsstyrelsen. Detta är naturligtvis en utmaning i arbetet med att följa upp åtgärderna i programmet. Näringslivet är en viktig aktör för att uppnå de regionala miljömålen. Däremot är det inte så många av åtgärderna i miljöhandlingsprogrammet som är riktade till näringslivet i stort, utan åtgärderna delas istället upp på till exempel transportföretag och fastighetsbolag. Näringslivet totalt, inräknat enskilda branscher, är utpekad som ansvariga för drygt 20 åtgärder i miljöhandlingsprogrammet.

Näringslivets roll i miljömålsarbetet

Näringslivet och dess åtgärder har en stor del i att både regionala och nationella miljömål ska kunna uppfyllas genom att minska den negativa miljöpåverkan som de olika verksamheterna genererar. Tidigare studier har dock visat att företagen själva inte har så mycket kunskap om miljömålen, men att miljöarbetet inom verksamheterna trots detta följer den utveckling som miljömålen visar på. Ofta har de större företagen ett aktivare miljöarbete än de mindre.⁸ Det som i dagens läge ger störst negativ miljöpåverkan från näringslivet är energianvändning, transporter och användning av de produkter som produceras.⁹ Genom att kombinera ny teknik med en högre miljöprestanda kan näringslivet göra stor skillnad för miljöarbetet både nationellt och regionalt.

Näringslivet har en möjlighet att bidra till en ökad kunskap om miljöarbete inom specifika branscher och verksamheter, vilket kan effektivisera och skynda på

---

⁵ Länsstyrelsen 2005, *Externa åtgärder i Skånes miljöhandlingsprogram – Länsstyrelsens initiativ för att få igång och driva på genomförandet av åtgärder i Skånes miljöhandlingsprogram*; Länsstyrelsen 2005, *Skånes miljömål – åtgärder i kommunerna*.

⁶ Länsstyrelsen 2009, *Uppföljning av Skånes miljöhandlingsprogram – Kommunernas åtgärder inom klimat- och energiområdet*.

⁷ Länsstyrelsen, publiceras januari 2011, *Uppföljning av Skånes miljöhandlingsprogram – Kommunernas åtgärder inom biologisk mångfald*.

⁸ Arnfalk et al. 2008, s iii, 30-31, 36-37.

⁹ Regeringens proposition 2009/10:155, s 65-66

arbetet med att nå miljömålen. Genom att företagen använder sig av miljöledningsstandarder som exempelvis ISO 14001 och EMAS systematiseras och utvecklas det interna miljöarbetet. Detta arbete kan ofta följa samma väg som miljö kvalitetsmålen pekar ut på så sätt att de frågor som behandlas internt även tas upp i bland annat mål som *Begränsad klimatpåverkan*, *Frisk luft*, *Giftfri miljö* och *God Bebyggd miljö*. Även utsläppsdata som används för att bedöma tillståndet för miljö kvalitetsmålen *Bara naturlig försurning* och *Ingen övergödning* kommer ofta från näringslivet.¹⁰

Näringslivet har en särskilt viktig roll i klimatarbetet främst genom minskningar av utsläppen från den egna verksamheten och genom att utveckla nya tjänster och produkter som gynnar både regionalt, nationellt och globalt klimatarbete. Många av åtgärderna som genomförs för att minska klimatpåverkan från företagen, kan även leda till minskade kostnader för bland annat energianvändning. Både direkta och indirekta risker med förväntade klimatförändringar kan påverka företag negativt. Inom vissa branscher kan produktionen komma att påverkas av ökad nederbörd, stormar och extrema värmeböljor. Riskerna ökar också för skador på anläggningar och infrastruktur på grund av exempelvis översvämningar och stormar, vilket även kan försvåra för underleverantörer. Utsatta branscher kan som en konsekvens av detta drabbas av avsevärt högre försäkringskostnader. Anpassning till ett förändrat klimat är därför en viktig del av företagens klimatarbete framöver.¹¹

---

¹⁰ Regeringens proposition 2009/10:155, s 66-67; Arnfalk et al. 2008, s 31-32; Zetterberg et al.2001, s 4-6.

¹¹ Regeringens proposition 2009/10:155, s 65; Länsstyrelsen 2010, *Klimatmål för Skåne – regionala delmål under miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan*, s 64.

Uppföljning av företagens åtgärder inom klimat- och energiområdet

Länsstyrelsen har i uppdrag att följa hur arbetet går med att nå de skånska miljömålen. Under hösten 2010 har Länsstyrelsen därför genomfört en uppföljning av åtgärder i Skånes miljöhandlingsprogram. Uppföljningen har fokuserat på företagens åtgärder inom klimat- och energiområdet.

Syftet med uppföljningen har varit att:

- Kartlägga i vilken utsträckning företagen arbetar med åtgärderna i miljöhandlingsprogrammet.
- Sprida information till företag om miljöhandlingsprogrammet och vilka åtgärder i det som kan utföras av näringslivet.
- Sprida information om det material Länsstyrelsen har tagit fram som berör näringslivets möjligheter till ett effektivt arbete inom klimat- och energiområdet.
- Få in synpunkter på hur åtgärdsarbetet kan utvecklas och följas upp i framtiden.

I den här rapporten redovisas i vilken utsträckning ett urval av företag i Skåne med fler än 100 anställda arbetar med åtgärderna i miljöhandlingsprogrammet.

Uppföljningens genomförande och avgränsningar

En uppföljning av arbetet med klimat- och energiåtgärder hos företag i Skåne kräver ett stort underlag för att slutsatser ska kunna dras av resultatet. Ett systematiskt urval gjordes utifrån en lista över större företag i Skåne¹², där 80 företag valdes ut för att ingå i uppföljningen. För att nå de företag som är berörda av de åtgärder i miljöhandlingsprogrammet som skulle följas upp begränsades uppföljningen och urvalet till företag med fler än 100 anställda. Uppföljningen gjordes med hjälp av en webbenkät som skickades ut till företagen med e-post under november 2010. Anledningen till att uppföljningen gjordes med hjälp av en enkätundersökning var det stora antalet företag och att möjligheten då fanns för de svarande att utveckla sina svar på det sätt de vill. De har även haft möjlighet att svara på frågorna i omgångar och ta reda på den information de anser sig behöva för att kunna svara på frågorna.

Företagen i länet är många och specialiserade inom många olika branscher, vilket gör att de åtgärder som valdes ut till uppföljningen kan appliceras på de flesta

---

¹² www.nordicnet.se

verksamheter. De flesta av de betydande åtgärderna i miljöhandlingsprogrammet som berör näringslivet är inriktade mot klimat- och energiområdet. Därför blev åtgärder inom klimat- och energi den naturliga inriktningen för uppföljningen mot näringslivet. Totalt har sex åtgärder valts ut till uppföljningen. Åtgärderna spänner över områdena *utsläpp av växthusgaser, energianvändning, transporter och förnybar el*. I enkäten som skickades ut fanns tre generella frågor, utöver uppföljningen av åtgärderna, som berör vilka mål företagen har och hur Länsstyrelsens och näringslivets samverkan kan förstärkas inom klimat- och energiområdet. Enkäten som skickades ut var riktad till den miljöansvariga personen på företaget.

Svarsfrekvensen på enkätundersökningen som gjordes var 44 procent vilket innebär att det var 35 företag av 80 utfrågade som svarade på enkäten fullt ut. Resultatet får räknas som för lågt för att dra några generella slutsatser om klimat- och energiarbetet hos alla större företag i Skåne. Däremot kan resultatet ge en uppfattning om det är ett område som prioriteras och vilken del som ses som viktigast i så fall. Hade intervjuerna gjorts ansikte mot ansikte kanske svarsfrekvensen hade ökat eftersom de personer som var ansvariga hade kontaktats direkt. Å andra sidan finns även risken att de ansvariga inte hade ställt upp eftersom de hade ansett att det tog för lång tid. Antalet företag som skulle delta i uppföljningen var även för stort för att intervjuer ansikte mot ansikte skulle kunna genomföras inom ramen för denna uppföljning.

Bortfallsanalys

För att kunna få en bild av om antalet svarande företag i uppföljningen är tillräckligt för att påstå att resultatet visar det generella resultatet för alla större företag i Skåne, måste en bortfallsanalys göras. Även om svarsfrekvensen är förhållandevis låg kan en bortfallsanalys avgöra om resultatet går att använda i generella termer. En bortfallsanalys kan göras utifrån att de svarande företagen jämförs med de företag från urvalet som inte svarade. Sedan kan även de svarande företagen jämföras med den totala populationen som ska undersökas, vilket i det här fallet är alla företag i Skåne med över 100 anställda. Om det visar sig att de svarande företagen endast tillhör en speciell bransch eller är lika på något annat sätt har inte studien tillräckligt underlag för att dra generella slutsatser. Om det istället är så att företagen representerar alla typer av branscher och inte har så många gemensamma nämnare i övrigt, tyder det på att resultatet av uppföljningen är representativt för större företag i Skåne. En bortfallsanalys kan även göras genom att de företag som inte svarade på enkäten kontaktas och får uppge varför de inte svarade. En sådan analys ger en djupare bild, men kräver mycket tid och resurser, vilket inte medges inom ramen för den här uppföljningen.

I den här uppföljningen svarade 35 av 80 företag, alltså 44 procent, på den webbenkät som skickades ut med e-post. Dock svarade inte alla företag på alla frågor i enkäten. De flesta av de företag som svarade tillhör kategorin *tillverkare*. Anledningen är att de flesta företag i Skåne med över 100 anställda är just tillverkare av något slag, vilket gör att resultatet stämmer proportionellt sett. Av de utvalda företagen som tillhör kategorin *tillverkare* svarade 47 procent . 19 procent av de till studien utvalda företagen tillhör kategorin *serviceföretag*. Inom denna kategori var det 53 procent av företagen som svarade. På så sätt är svarsresultatet fortfarande proportionellt. Företag som tillhör mindre företagskategorier som till exempel *grossist/distributör* och *åkeri* har också ingått i uppföljningen. Även inom de här kategorierna var svarsfrekvensen runt 50 procent. Inom kategorierna *konsulter* och *återförsäljare* var dock svarsfrekvensen betydligt lägre. Svarsfrekvensen för *konsulter* var endast 25 procent och för *återförsäljare* var det inte något av företagen som svarade. De här kategorierna är dock små med fem respektive tre företag som var utvalda att delta i uppföljningen. Därför kan det vara andra orsaker som ligger bakom att just de företagen inte svarade.

Bland de företag som har svarat på uppföljningen är variationen av branscher och typer av företag väldigt stor. Inom de flesta kategorier som går att finna bland de utvalda företagen ligger svarsfrekvensen på runt 50 procent, vilket visar på att svarsfrekvensen inte är så beroende av vilken typ av företag det är. Vad en analys som den här inte visar är dock varför företag har låtit bli att svara på enkäten som skickats ut. Ett alternativ kan ha varit att det är enklare för ett företag med ett aktivt miljöarbete att svara på en enkätundersökning som den här, eftersom de vet att de kommer att framstå i god dager. Risken för att företag som inte arbetar aktivt med de frågor som undersöks väljer att inte svara på undersökningen kan vara ganska stor, eftersom de då riskerar ett sämre rykte. Om så är fallet i den här uppföljningen är resultatets generaliserbarhet ganska lågt. Beror den låga svarsfrekvensen istället på företagets tidsbrist eller att enkäten inte hamnat hos rätt person, är svarsbortfallet mer slumpmässigt och inte lika systematiskt. På så sätt skulle resultatet ändå vara generaliserbart och kunna användas i ett större sammanhang. Troligtvis beror dock svarsfrekvensen på en blandning av de två ovanstående alternativen, vilket gör att resultatet kan ge en övergripande bild för hur arbetet med klimat- och energifrågor ser ut hos större företag i Skåne. Det går däremot inte att säga att resultatet visar en exakt bild av läget.

Resultat

I detta avsnitt redovisas resultatet från uppföljningen av företagens åtgärder inom klimat- och energiområdet. Redovisningen är indelad efter vilket miljökvalitetsmål åtgärderna tillhör och vilket nummer åtgärden har i Skånes miljöhandlingsprogram.

För varje åtgärd redovisas åtgärdsformuleringen som den står skriven i miljöhandlingsprogrammet och en figur över svarsresultatet. Därefter följer en övergripande beskrivning av företagens åtgärdsarbete baserad på svaren från enkätundersökningen.

Åtgärdsstatusen uttrycks som genomförandegrad enligt följande klassning.

- (G) Helt eller i huvudsak genomförd/pågår kontinuerligt
- (H) Genomförd till hälften eller mer
- (P) Påbörjad men ännu inte gjort hälften
- (E) Ej påbörjad

Genomförandeklassningen av åtgärderna ansluter till den metod för uppföljning som gemensamt har tagits fram av länsstyrelserna i Skåne, Blekinge, Halland, Kalmar, Jönköping, Kronobergs och Östergötland¹³. Detta öppnar därmed för en jämförelse av genomförandestatusen mellan länsstyrelserna. Dock kommer en sådan jämförelse inte att behandlas inom ramen för denna avrapportering. Ovanstående genomförandeklasser har också använts för andra uppföljningar som kommunernas åtgärder, men visar i det här fallet åtgärdsstatusen för det enskilda företaget.

En slutbedömning av åtgärdsstatus baserad på alla företagens svar kommer inte att göras om det inte är så att alla svarande företag har placerat åtgärden inom endast en genomförandeklass. Detta på grund av att nyanserna av uppföljningen då försvinner och generaliseringen blir för stor. Istället kommer uppföljningen av åtgärderna visa varje åtgärd indelad i de olika genomförandeklasserna. Ett cirkeldiagram visualiserar företagens klassningar av åtgärderna.

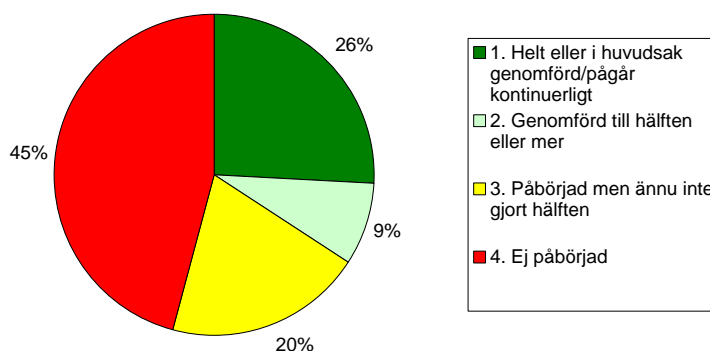
¹³ Länsstyrelsen 2010, *Metod för uppföljning av åtgärder i det regionala miljömålsarbetet*, s 7.

Uppföljning av åtgärder

Åtgärd 1.4

En mötespolicy tas fram som ett komplement till en resepolicy för att stimulera telefon- och videomöten samt bidra till miljöanpassning av arbetsresor.

Uppföljning

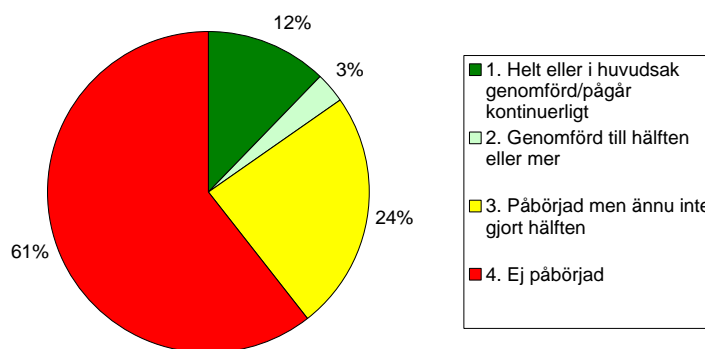
Figuren visar i vilka genomförandeklasser de svarande företagen har placerat åtgärden.

Resultatet tyder på att åtgärden har påbörjats hos många företag och hos vissa även genomförts helt. Dock är det 45 procent som inte har påbörjat arbetet med åtgärden, vilket är lite mindre än hälften av de svarande företagen. En del av de företag som har angivit att åtgärden ännu inte är påbörjad har dock införlivat åtgärdens huvudpunkter på andra sätt i verksamheten. Några av företagen har integrerat frågan om mötespolicy i resepolicy och några arbetar med frågorna utan att ha en specifik policy för det. Ett företag skriver: *”Dock har vi, och använder av bekvämlighetsskäl, videomöten till stor del. Vi har dessutom uppmaning om att genomföra korta och effektiva möten och verkligen tänka igenom så att de som deltar är relevanta”*. Utöver miljöaspekterna kan bekvämlighet och kostnader för möten på annan ort samt teknikutveckling, vara något som påverkar att företag tenderar att använda sig av video- och telefonmöten i en högre utsträckning, utan att nödvändigtvis ha en särskild policy för det.

Åtgärd 1.5

Minst hälften av de anställda som kör regelbundet i tjänsten utbildas i sparsam körning.

Uppföljning

Figuren visar i vilka genomförandeklasser de svarande företagen har placerat åtgärden.

Resultatet visar att utbildning i sparsam körning (eco-driving) generellt inte är så utbrett bland företagen. Några företag har genomfört utbildningar, men många av de svarande företagen har ännu inte påbörjat åtgärden. Däremot framkom det i undersökningen att en del av företagen planerar för kommande utbildningar eller liknande som berör sparsam körning.

Det här är en åtgärd som berör företag i olika branscher på olika sätt. I vissa företags verksamhet krävs mycket körning i tjänsten medan andra inte behöver köra någonting alls, vilket gör behovet av utbildning i sparsam körning olika stort. Företag med få som kör i tjänsten har lättare att genomföra åtgärden, men den ger däremot inte så mycket effekt för företagets totala utsläpp av växthusgaser. Ett företag med en stor andel körning i tjänsten har svårare att genomföra åtgärden fullt ut, medan den påverkar en väldigt stor del av företagets växthusgasutsläpp. Detta kan göra att både företag med mycket respektive lite körning i tjänsten prioriterar bort den här åtgärden.

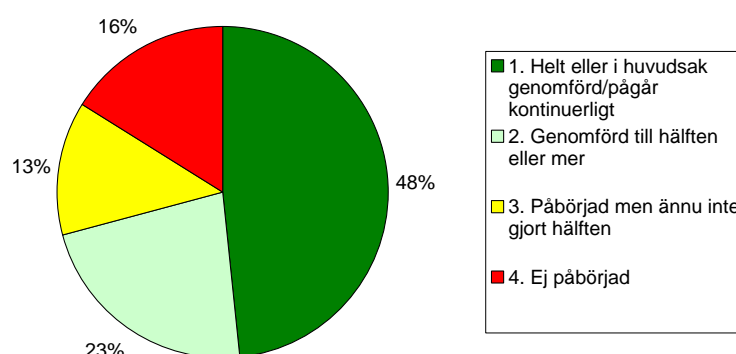
Att utbilda personal i sparsam körning minskar bränsleåtgången för ett företag med ungefär 10 procent om förbrukningen följs upp efter genomförd utbildning. Eftersom drivmedel är en stor utgiftspost för transportföretag och andra fordonsägare kan företag med en stor andel körning i tjänsten spara mycket pengar på att utbilda personalen. Inslag i sparsam körning kan vara att planera

körningen och att undvika tomgångskörning.¹⁴ Ett av transportföretagen som ingår i uppföljningen svarade att alla chaufförer genomgår BBS-utbildning, vilket står för Beteende Baserad Säkerhet. Dock verkar inte utbildning i sparsam körning vara större hos transportföretag än andra företag.

Åtgärd 1.7

Miljökrav ställs vid upphandling och inköp av transporttjänster och endast fordon med goda miljöegenskaper upphandlas.

Uppföljning

Figuren visar i vilka genomförandeklasser de svarande företagen har placerat åtgärden.

När det gäller åtgärder för upphandling och inköp där miljöfrågorna prioriteras ligger många av företagen som ingår i uppföljningen långt fram. Ett företag skriver: ”*Krav ställs delvis, vi har börjat på de tunga transporterna så som kranar för att resa vindkraftverk och fordon att transportera dem*”. Citatet visar på att en utveckling i linje med den här åtgärden är på gång och det är talande för större delen av de svarande företagen.

Även för den här åtgärden är förutsättningarna olika för företagen. Trots detta är det nästan 50 procent av företagen som ställer miljökrav vid upphandling och inköp. Dock är det fortfarande en del av företagen som inte ställer några krav och som inte tycker att kraven behöver ställas för deras typ av verksamhet. Hållbar Utveckling Skåne har drivit projektet MILOU där man har tagit fram riktlinjer att förhålla sig till vad gäller miljöanpassad upphandling. MILOU är riktad mot kommunal verksamhet, men riktlinjerna kan även användas av privat verksamhet.

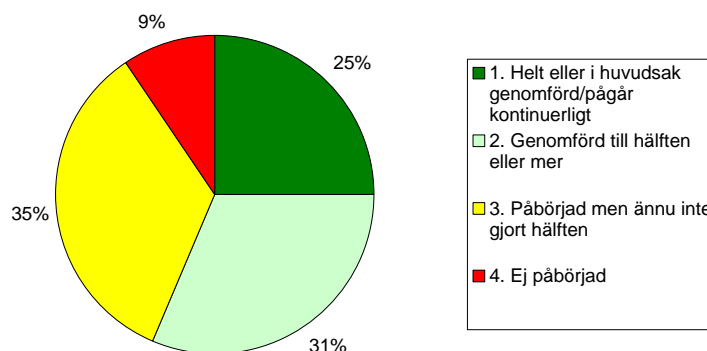
---

¹⁴ www.trafikverket.se

Åtgärd 1.20

Vid upphandling av varor och tjänster vägs aspekter in som minskad energianvändning och miljöanpassad energiförsörjning.

Uppföljning

Figuren visar i vilka genomförandeklasser de svarande företagen har placerat åtgärden.

Resultatet för denna åtgärd ser lite annorlunda ut än de har gjort för de tidigare åtgärderna i uppföljningen. De genomförandeklasser som är störst för den här åtgärden är "Genomförd till hälften eller mer" och "Påbörjad men ännu inte gjort hälften". Minskad energianvändning och miljöanpassad energiförsörjning verkar på så sätt vara något som är viktigt för många företag och som de även tar hänsyn till. Några av de företag som svarat påpekar att de främst tar hänsyn till energifrågorna när det gäller inköp av tekniska produkter och tjänster. Andra menar att de väger in aspekter som minskad energianvändning och miljöanpassad energiförsörjning i vissa fall, men inte alltid. På så sätt verkar det vara många företag som förstår vikten av den här typen av åtgärd och som även är villiga att implementera en sådan åtgärd i den egna verksamheten. I genomförandeklassningen för den här åtgärden är det klasserna "Helt eller i huvudsak genomförd/pågår kontinuerligt" och "Genomförd till hälften eller mer" som gemensamt är störst, vilket ändå visar att arbetet med denna åtgärd är på rätt väg.

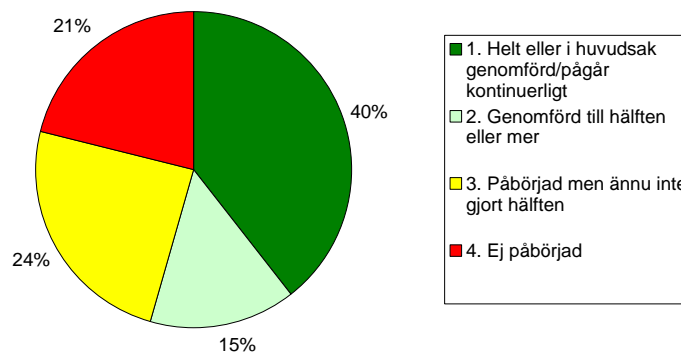
Genom att köpa in varor och tjänster som kräver en låg energianvändning kan företag göra stora besparingar. Även om den högre kostnaden för att använda varor och tjänster med en högre energianvändning inte är så markant idag, finns det en risk att det inom en snar framtid kommer att bli betydligt dyrare med

ökande energipriser. Genom att göra en livscykelkostnadsanalys, en LCC, går det att räkna fram totalkostnaden för en vara eller en tjänst. Även om en vara eller tjänst är förhållandevis billig sett till grundinvesteringen, kan den bli mycket dyrare i förhållande till en annan vara i längden. Detta kan exempelvis vara beroende av hur energisnål produkten är. Miljöstyrningsrådet har tagit fram verktyg för hur ett företag kan räkna ut LCC för en vara eller tjänst.¹⁵

Åtgärd 14.42

Energianalyser av energianvändningen i företaget eller fastigheten görs fortlöpande.

Uppföljning

Figuren visar i vilka genomförandeklasser de svarande företagen har placerat åtgärden.

Resultatet visar att företagen i Skåne arbetar aktivt med att se över sin energianvändning. Jämfört med åtgärderna för minskade växthusgasutsläpp från transporter, är energieffektivisering och energikartläggning något som berör alla större företag oavsett bransch. Hur mycket energi som går åt är dock beroende på vilken typ av verksamhet som bedrivs. Alla företag med över 100 anställda använder dock en viss mängd energi, om inte annat till lokaler och kontorsplatser, vilket gör att åtgärden är aktuell för alla företag i uppföljningen. Som framgår av diagrammet ovan är det hela 40 procent av de svarande företagen som bedömer åtgärden som "Helt eller i huvudsak genomförd/pågår kontinuerligt". Ytterligare 15 procent bedömer åtgärden som "Genomförd till hälften eller mer". Detta visar på att det är en åtgärd som företagen är medvetna om och prioriterar. Dock är det knappt en fjärdedel av de svarande företagen som anger åtgärden som "Ej påbörjad".

¹⁵ www.msr.se

Genom att ett företag vet hur mycket energi som går åt i olika delar av verksamheten kan företaget även få reda på i vilka delar det går att spara på energianvändningen. En minskad energianvändning där företagets verksamhet inte påverkas nämnvärt, kan leda till stora besparingar av energikostnaden. Länsstyrelsen i Skåne län har tillsammans med Energikontoret Skåne drivit projektet PROEFF som syftar till ”att synliggöra den potential som finns till energieffektivisering i skånska industriföretag”¹⁶. Projektet riktar sig både till tillverkningsindustrier och till energi- och klimatrådgivare i Skåne. En fortsättning på PROEFF kommer att genomföras under år 2011 och 2012.

Ett sätt för ett företag att minska sin energianvändning är att använda sig av EPC, Energy Performance Contracting. EPC innebär att ett energitjänsteföretag anlitas för att se över energianvändningen och förbättra energieffektiviteten i exempelvis ett företags lokaler. Energitjänsteföretaget garanterar en viss energibesparing vilket sedan används till att betala de investeringar som behövs för att genomföra förbättringarna. Besparingarna kan ofta bli större än de garanterade, eftersom den garanterade besparingen är satt till en miniminivå.¹⁷

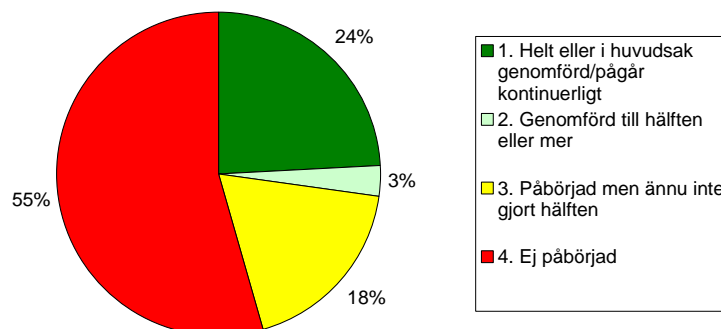
---

¹⁶ www.ek-skane.se

¹⁷ www.msr.se; Miljöstyrningsrådet 2009, *Vägledning för miljöanpassad upphandling av EPC*, s 3

Åtgärd 6 i uppföljningen (från ”Klimatmål för Skåne” s 41)
Andelen förnybar energi inköpt till företaget ökas.

Uppföljning

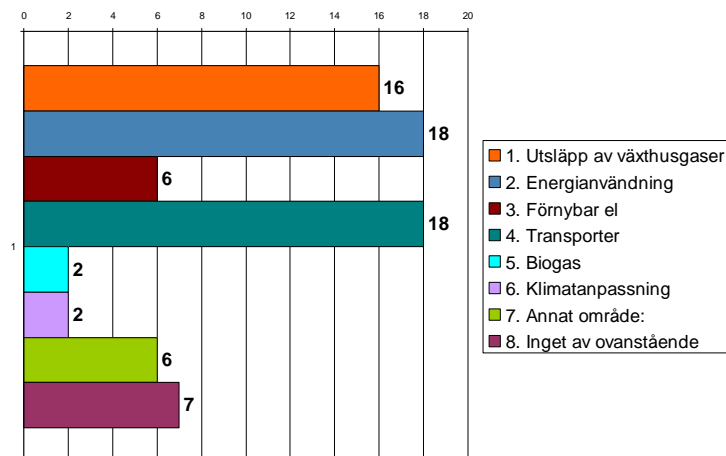
Figuren visar i vilka genomförandeklasser de svarande företagen har placerat åtgärden.

Denna åtgärd utgår inte ifrån Skånes miljöhandlingsprogram som de tidigare, utan är istället baserad på förslag till mål för företag som presenteras i Länsstyrelsens rapport ”Klimatmål för Skåne – Regionala delmål under miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan”. Åtgärden finns dock med i uppföljningen på grund av att det är en väsentlig del för att minska den negativa klimatpåverkan hos ett företag.

Resultatet visar att åtgärden inte är lika prioriterad som några av de andra som har ingått i uppföljningen. 55 procent av de svarande företagen uppger att åtgärden är ”Ej påbörjad”, vilket tyder på att åtgärder rörande förnybar energi inte är lika aktuella för många företag som åtgärder för exempelvis energieffektivisering. En åtgärd som den här är inget som ger en direkt positiv inverkan på företagets övriga verksamhet, varken ekonomiskt eller effektivitetsmässigt, vilket kan göra att den inte prioriteras så högt. Några företag i uppföljningen uppger att de köper in grön el eller att de endast använder el producerad från vindkraft. En knapp fjärdedel har bedömt åtgärden som ”Genomförd eller i huvudsak genomförd/pågår kontinuerligt”, vilket visar att det är en lång väg kvar innan åtgärden skulle kunna räknas som genomförd av alla företag som deltog i uppföljningen.

Företagens klimatmål

För att få en överblick över vilka områden som företagen prioriterar inom klimat- och energiområdet fick företagen även svara på en fråga om inom vilket område de har satt upp miljömål. Företagen hade möjlighet att kryssa i mer än ett område, vilket gör att diagrammet nedan visar fler svarande företag än det antal som verkligen har svarat på uppföljningen.

Figuren visar inom vilka områden de svarande företagen har mål relaterade till klimat- och energiarbetet. Företagen visas här i antal istället för i procent.

De områden som flest företag i uppföljningen har mål för är utsläpp av växthusgaser, energianvändning och transporter. De områden inom vilka väldigt få företag har angivit att de har mål är biogas och klimatanpassning. En logisk förklaring till att det just är de här områdena som företagen prioriterar mest respektive minst är att alla företag med över 100 anställda ger upphov till utsläpp av växthusgaser samt har möjlighet att påverka sin energianvändning och sina transporter. Däremot kan det vara så att det är färre företag som känner att de påverkas eller kan använda sig av biogas, trots att det är ett bra alternativ till fossila bränslen.

Klimatförändringar kan vara något som alla företag inte känner sig direkt påverkade av, vilket gör att de inte har identifierat något behov att skapa mål för klimatanpassning av verksamheten. Eftersom klimatförändringarna kommer att påverka en stor del av världen på många olika sätt, är risken dock stor att de flesta verksamheter kommer att beröras på något sätt. På grund av detta är det viktigt för den enskilda verksamheten att anpassa planeringen av verksamheten till de kommande klimatförändringarna.

De områden inom vilka de svarande företagen har kunnat ange att de har satt upp mål för är baserade på de regionala delmålen för miljö kvalitetsmålet *Begränsad*

klimatpåverkan som antogs för Skåne län år 2009. Några av de svarande företagen har även angivit att de har ytterligare mål relaterade till klimat- och energiområdet. Ett exempel är: ”*Centralisering av logistikflödena till Osby under år 2011*”, vilket visar på att företagen är medvetna om att utsläppsminskningar kan nås med indirekta mål och medel. Ett mål som det här är ett exempel på hur ett företag både kan effektivisera sin egen verksamhet och samtidigt minimera sin negativa klimatpåverkan. Uppföljningen visar även att några av de svarande företagen inte har mål inom något av de föreslagna områdena. Detta visar på att det fortfarande finns en bit kvar innan tillräckliga åtgärder genomförs, som behövs för att minska den negativa klimatpåverkan i länet.

Slutsatser och diskussion

Det främsta syftet med Skånes miljöhandlingsprogram är att ange de viktigaste åtgärderna som behöver vidtas i Skåne för att de nationella och regionala miljömålen ska uppnås. Ett syfte med uppföljningen av Skånes miljöhandlingsprogram riktat mot företag har varit att få svar på om miljöhandlingsprogrammet har haft genomslag i näringslivets verksamhet. Även att ta reda på om miljöarbetet hos företagen går i samma riktning som programmets åtgärder har varit viktigt för uppföljningen. Det som framkommit med hjälp av uppföljningen är att företagens arbete följer miljöhandlingsprogrammets riktning. Trots att svarsfrekvensen på uppföljningen var relativt låg, visar resultatet på några tydliga trender hos de svarande företagen. Bortfallsanalysen som gjorts för resultatet av uppföljningen visar att svarsfrekvensen är för låg för att dra klara generella slutsatser. De svarande företagen representerar dock många olika branscher och många typer av företag. Detta gör att uppföljningen kan ses som ett bra underlag och visar en övergripande bild av hur de här åtgärderna hanteras i näringslivet.

De åtgärder i miljöhandlingsprogrammet där flest företag har klassat åtgärden som ”Genomförd eller i huvudsak genomförd/pågår kontinuerligt” och ”Genomförd till hälften eller mer”, berör miljöanpassade inköp och upphandlingar, och energianalyser av energianvändningen i företaget. Åtgärder som flest företag har klassat som ”Ej påbörjad” berör istället mötespolicy för minskat resande och utbildning i sparsam körning. De åtgärder som företagen har kommit längst med är åtgärder som påverkar företagens verksamhet direkt eller åtgärder som syns tydligt för utomstående aktörer. Samma sak gäller för de områden inom vilka flest företag har uppsatta mål. Detta visar att företagen tenderar att prioritera åtgärder där de kan märka en skillnad för sin verksamhet gällande miljö, ekonomi och effektivitet. Den åtgärd som flest företag har genomfört gäller att ställa miljökrav vid upphandling och inköp av transporter. Innan de åtgärder är genomförda, där företagen nu har angivit att de har kommit långt i sitt genomförande, finns det dock fortfarande mycket att göra. Även inom de områdena är det flera företag som har angivit att något arbete inte har påbörjats.

Som nämnts tidigare är slutåret för de flesta av åtgärderna i miljöhandlingsprogrammet satt till år 2010. Tiden för åtgärdernas genomförande underskattades när miljöhandlingsprogrammet fastställdes, vilket både visas av den här och tidigare uppföljningar. Ingen av åtgärderna som följs upp i den här studien kommer att kunna klassas som ”Genomförd eller i huvudsak genomförd/pågår kontinuerligt” till 100 procent eftersom det är många av de svarande företagen som har angett att åtgärderna precis har påbörjats eller inte

påbörjats alls. Förankringen av miljöhandlingsprogrammets åtgärder hos näringslivet kan därför inte ses som så stor.

Den här uppföljningen kan tillsammans med andra uppföljningar riktade mot kommuner bilda ett bakgrundsmaterial för en kommande revidering av miljöhandlingsprogrammet. För att få en klar bild över utvecklingen av klimat och miljöarbetet i länet behövs uppföljningar av alla delar i miljöhandlingsprogrammet riktat mot utpekade ansvariga aktörer. På så sätt kan en mer heltäckande bild fås om utvecklingen går i den riktning som miljöhandlingsprogrammet pekar ut. Även vilka områden som kräver kraftfullare insatser för att åtgärderna ska kunna genomföras bör belysas. Uppföljningarna visar således vilka områden av miljöhandlingsprogrammet som är i störst behov av att förstärkas och omarbetas respektive vilka som fungerar bra.

För att skapa ett effektivt arbete med åtgärder inom klimat- och energiområdet behövs ett samarbete mellan näringsliv och myndigheter, vilket också understryks av regeringen i miljömålspropositionen. Klimatsamverkan Skåne bildades våren 2010 och är ett samarbete mellan Region Skåne, Kommunförbundet Skåne och Länsstyrelsen i Skåne län. Syftet är att arbeta gemensamt med klimatåtgärder i Skåne. Genom att prioritera de viktigaste frågorna och utbyta erfarenheter kan åtgärderna genomföras och miljö kvalitetsmålen så småningom nås. En gemensam kraftsamling av olika myndigheter inom klimat- och energiområdet kan ge en positiv effekt för arbetet med att nå målen. De viktigaste områdena där näringslivet kan göra stor skillnad med sitt klimat- och energiarbete är inom energieffektivisering, transporter och utveckling av nya tjänster och teknik för minskad klimatpåverkan. Många av företagen som har medverkat i uppföljningen har kommit en bra bit på väg i sitt arbete inom klimat- och energiområdet, men fortfarande behöver mycket göras för att de regionala och nationella miljömålen ska nås.

Referenser

Arnfolk et al. 2008, *Miljöarbete inom Svensk Tillverkningsindustri – En färd från myt till verklighet*, Internationella Institutet för Industriell Miljöekonomi (IIIEE), Lunds Universitet

Externa åtgärder i Skånes miljöhandlingsprogram – Länsstyrelsens initiativ för att få igång och driva på genomförandet av åtgärder i Skånes miljöhandlingsprogram, 2005, Länsstyrelsen i Skåne län

Klimat- och energistrategi för Skåne – hur minskar vi utsläppen av växthusgaser?, 2008, Skåne i utveckling 2008:04, Länsstyrelsen i Skåne län

Klimatmål för Skåne – regionala delmål under miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan, 2010. Skåne i utveckling 2010:1, Länsstyrelsen i Skåne län

Metod för uppföljning av åtgärder i det regionala miljömålsarbetet, 2010, Länsstyrelsen i Skåne län

Miljöstyrningsrådet, 2009, *Vägledning för miljöanpassad upphandling av EPC*

Regeringens proposition 2009/10:155, *Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete*, Miljödepartementet, Regeringskansliet

Skånes miljöhandlingsprogram – Aktualiserat åtgärdsprogram för det regionala miljömålsarbetet, 2008, Länsstyrelsen i Skåne län

Skånes miljömål och miljöhandlingsprogram, Skåne i utveckling 2003:62, Länsstyrelsen i Skåne

Uppföljning av Skånes miljöhandlingsprogram – Kommunernas åtgärder inom klimat och energiområdet, 2009. Länsstyrelsen i Skåne län

Zetterberg et al.2001, *Sveriges branschers miljöpåverkan – indikatorer för uppföljning mot nationella miljömål*, IVL Svenska Miljöinstitutet AB

Internetkällor

Energikontoret Skåne, <http://www.ek-skane.se/index.php?id=436>, Hämtat 11-01-11 kl 17:23

Miljöstyrningsrådet, <http://www.msr.se/sv/Upphandling/LCC-och-miljoekonomi/>, Hämtat: 11-01-11 kl 17:20

Miljöstyrningsrådet,
<http://www.msr.se/sv/Upphandling/Kriterier/Tjanster/Energitjanster-EPC/>,
Hämtat: 11-01-11 kl 17.51

Nordicnet, <http://www.nordicnet.se/Search.aspx?formsearch=advanced>, Hämtat:
11-01-11 kl 16:44

Trafikverket, <http://www.trafikverket.se/Foretag/Trafikera-och-transportera/Sakerhet-och-miljo-pa-vag/Sparsam-korning/>, Hämtat: 11-01-11 kl
16:42

Bilaga 1. Lista över företag som har medverkat i uppföljningen

Medverkande företag

Agda Lön AB

Awapatent AB

BE Group Sverige AB

Byggnadsfirman Otto Magnusson AB

Börje Jönsson Åkeri AB

Consafe Logistics AB

Duni AB

Finja AB

Färs & Frosta Sparbank

GfK Sverige AB

GS Development

Haanpaa AB

Hedson Technologies AB

HAKI AB

Jungheinrich Svenska AB

Konstruktions-Bakelit AB

Kraftringen Nät AB

KåKå AB

Lekolar AB

Lokaltidningen Mediacenter Sverige AB

Lunds Energikoncernen

McNeil AB

NVS Installation ab

PartnerTech Vellinge AB

Pågen AB

Resurs Bank

Safegate International AB

Saint Gobain Ecophon AB

Sigvants Bageri AB

Smurfit Kappa Sverige AB

Starka Betongindustrier

Trelleborg AB

Vestas Northern Europe AB

Vossloh Nordic Switch System AB

Öresundskraft AB

Länsstyrelsen har det regionala ansvaret för att driva på, samordna och följa upp miljömålsarbetet i länet. Skånes miljöhandlingsprogram anger vilka åtgärder som ska genomföras för att uppnå de regionala miljömålen. Det är viktigt att samhällets alla aktörer deltar i det gemensamma arbetet för en hållbar utveckling. Under hösten år 2010 har näringslivets åtgärder inom klimat- och energiområdet i miljöhandlingsprogrammet följts upp. Resultatet från uppföljningen presenteras i denna rapport.